

PS-I.431.3.10.2024

**PROTOKÓŁ
KONTROLI DORAŻNEJ
przeprowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Świebodzinie**

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz.1283 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285 ze zm.).

Zespół kontrolny w składzie:

- **Krzysztof Frisoli** – Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 225-1/2024 z 02 sierpnia 2024 r.; numer legitymacji służbowej 3/2022 – przewodniczący zespołu kontrolnego;
- **Małgorzata Rodak** – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 225-2/2024 z 02 sierpnia 2024 r.; numer legitymacji służbowej 6/2022 - członek zespołu kontrolnego.

przeprowadził w okresie od 13 września 2024 r. do 9 października 2024 r. kontrolę doraźną w Ośrodku Pomocy Społecznej w Świebodzinie. Kontrola została podjęta w związku z przeprowadzoną w Ośrodku -13 marca 2024 r. - kontrolą doraźną z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej. W ramach ww. kontroli stwierdzono istotne uchybienia m.in. w zakresie prowadzenia i dokumentowania pracy socjalnej z rodziną oraz realizacji zadań przez aspiranta pracy socjalnej.

Kontrolą objęto obszar realizowanej pracy socjalnej na rzecz świadczeniobiorców zmagających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, wskaźnik zatrudnienia i ocenę kwalifikacji pracowników socjalnych.

Czynności kontrolnych - w siedzibie jednostki - zespół dokonał 13 września 2024 r. Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług.

Czynności kontrolnych, dokonano w obecności Pani Agnieszki Karolczyk Z-cy Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie (w dalszej części zwanego Ośrodkiem).

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie, od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-8]

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2023 r. do 13 września 2024 r.

Ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Praca socjalna świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej zmagających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.
2. Wskaźnik zatrudnienia oraz kwalifikacje pracowników socjalnych.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę akt świadczeniobiorców pod względem adekwatności udzielonego im wsparcia w formie pracy socjalnej;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- analizę akt osobowych pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- dokumentację przekazaną przez Zastępcę Dyrektora Ośrodka w dniu kontroli oraz elektronicznie e-PUAP 19.09.2024 r.

Na tej podstawie dokonano następujących ustaleń:

Ad. 1. Praca socjalna świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej zmagających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej i nie zależy od ich dochodu. W ustawie o pomocy społecznej (art. 119) praca socjalna wymieniona jest na pierwszym miejscu szczególnych zadań pracownika socjalnego. Jedną z przestanek uzasadniających przyznanie pomocy określona zapisami art. 7 cyt. ustawy o pomocy społecznej. W systemie pomocy społecznej pojęcie bezradności wiąże się z faktyczną bezradnością danej osoby, czyli brakiem umiejętności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych. Ma zastosowanie w szczególności do rodzin niepełnych i wielodzietnych.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 i MRiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli tj.: podania, oświadczenia, notatki służbowe, wywiady środowiskowe, decyzje administracyjne.

Ośrodek udziela wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRiPS-03 – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego była powodem przyznania pomocy w stosunku do 65 rodzin, w tym 15 rodzin wielodzietnych i 43 niepełnych (stan na 31.12.2023 r.).

Na podstawie przedstawionego przez Dyrektora Ośrodka wykazu osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, Zespół kontrolujący ustalił, że – **w okresie objętym kontrolą** – z pomocy Ośrodka skorzystało **38 rodzin**. Wszystkie te rodziny zostały objęte pomocą finansową. Spośród 38 rodzin objętych wsparciem – 10 rodzin było wielodzietnych, 24 rodzin niepełnych, a 2 rodziny stanowiły równocześnie rodzinę wielodzietną i niepełną. Asystent rodziny współpracował z 11 rodzinami. 11 rodzin objętych było również wsparciem kuratora sądowego. Osiem rodzin jednocześnie objętych było dozorem kuratora i wsparciem asystenta rodziny. W celu formalnego uregulowania współpracy pomiędzy pracownikami różnych działów, Dyrektor OPS - Zarządzeniem Nr 27/2024 z dnia 9 września 2024 r. - wprowadził wzory druków do stosowania w ramach pracy asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych. Załącznik do niniejszego Zarządzenia określa procedury działań podejmowanych przez asystenta rodziny i pracownika socjalnego na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zapisy powyższego dokumentu znalazły potwierdzenie w skontrolowanych aktach przedłożonych w toku kontroli.

Kontrolujący zbadali **akta 5 rodzin** korzystających – na dzień kontroli - ze wsparcia asystenta (co stanowi 45 % dokumentacji rodzin objętych asystenturą). Zidentyfikowane przyczyny bezradności rodzin objętych asystenturą to przede wszystkim: niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, choroby i niepełnosprawność rodziców, przemoc, ubóstwo, uzależnienia od substancji psychoaktywnych, nadużywanie alkoholu, wielodzietność, ogólnie rozumiana niezaradność życiowa. Dokumentacja zawierała m.in. diagnozę sytuacji rodziny, plan pracy i jego aktualizację. Kontrolujący przeanalizowali także zaangażowanie pracowników socjalnych we współpracę z asystentem rodziny w czasie trwania asystentury. Ustalili - na podstawie udostępnionej dokumentacji, że współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym trwa przez cały okres pracy z rodziną i polega na stałej wymianie niezbędnych informacji, ustaleniu kierunku dalszych działań, czy też wspólnych wizytach w miejscu zamieszkania rodziny.

Pracownicy socjalni dokumentowali - w sposób szczegółowy - czynności i działania podejmowane w ramach pracy socjalnej na rzecz klienta. Wizyty w środowisku odbywały się systematycznie – które odnotowywane były w kartach pracy socjalnej. W dokumentach tych zawarta jest szczegółowa informacja o celu wizyty - przyczynie interwencji, problemach z jakimi boryka się aktualnie rodzina, podjętych działaniach na rzecz rodziny, czy też zaproponowanej formie pomocy. W rodzinnych wywiadach środowiskowych szczegółowo sporządzona jest diagnoza sytuacji osoby, wnioski pracownika socjalnego a także plan pomocy rodzinie.

[akta kontroli str. 9-24; 169-234; 235-277; 278-304; 305-331; 340-345]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Ad. 2 Wskaźnik zatrudnienia oraz kwalifikacje pracowników socjalnych.

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 uops), jako gwarancję odpowiedniej jakości usług do pracy socjalnej z osobą/rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi odpowiedniej do jego potrzeb

oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej rozmowy, gwarantującej intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwi również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- akt osobowych pracowników socjalnych;
- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy - stan na 31.12.2023 r.;
- sprawozdań MRiPS-03 stan na 31.12.2023 r., oraz MRiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;

Na dzień kontroli Ośrodek spełnia wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych.

Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust.11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ponadto w ust.12 wskazano, że ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Wg stanu na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał **16 pracowników socjalnych** - w pełnym wymiarze czasu pracy. 2 pracowników świadczyło prace administracyjne w ośrodku (tj. pierwszy kontakt z klientem, kwalifikowanie do świadczeń). 13 pracowników socjalnych świadczyło pracę socjalną oraz przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki. Z tego tytułu pobierali dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku. Natomiast 1 pracownik przebywał na długotrwałym zwolnieniu lekarskim. Średnio na jednego pracownika socjalnego przypadało 2.224 mieszkańców Gminy Świebodzin (liczba mieszkańców – 28.909 osób - stan na 31.12.2023 r.) oraz 26 rodzin/osób objętych pracą socjalną (332 rodzin/osób objętych pracą socjalną stan na 31.12.2023 r. wg sprawozdania MRiPS-03 za 2023 r.).

W oparciu o powyższe ustalono, że Ośrodek nie spełnia wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, spełnia natomiast pozostałe wskaźniki dot. liczby pracowników socjalnych zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy oraz liczby środowisk objętych pracą socjalną.

Pracownicy socjalni spełniają wymagania kwalifikacyjne określone w ustawie o pomocy społecznej.

Wymogi kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 i 156 ustawy o pomocy społecznej. Z akt osobowych pracowników socjalnych wynika, że posiadają oni kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Wszyscy pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku - w okresie objętym kontrolą - podnosili kwalifikacje zawodowe. Uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych.

Zgodnie z art. 119 ust.2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny

obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie.

Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie wszyscy pracownicy socjalni świadczący pracę w środowisku uczestniczyli w szkoleniach m.in. z obszaru pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy domowej, kodeksu postępowania administracyjnego. Pracownicy szkolili się również w zakresie dbania o swoje bezpieczeństwo, z elementami samoobrony.

[akta kontroli str. 25-36; 37-168; 332-339]

Zadanie realizowane bez uchybień.

WNIOSKI:

1. Ośrodek realizuje wsparcie względem rodzin doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
2. Ośrodek realizował i dokumentował działania w ramach pracy socjalnej.
3. Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzinie spełnia wymagane wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.
4. Wszyscy pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.
5. Wszyscy zatrudnieni w Ośrodku pracownicy socjalni w badanym okresie podnosili kwalifikacje zawodowe.

Nie stwierdzono uchybień, nieprawidłowości w kontrolowanym obszarze.

Odpowiedzialność za stwierdzone uchybienia ponosi Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do znajdującej się w Ośrodku Pomocy Społecznej w Świebodzinie książki kontroli pod numerem 25.

Pouczenie

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej Dyrektorowi jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano Dyrektorowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie, drugi Burmistrzowi Świebodzina, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

Starszy Inspektor Wojewódzki
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Krzysztof Frisoli

Inspektor Wojewódzki
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Małgorzata Rodak

Gorzów Wlkp., 21.11.2024 r.

Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Świebodzinie
Monika Filińska

Świebodzin 25.11.2024 r.